

Na początku marca zjechali do Gostynia reprezentanci powiatowych centrów pomocy rodzinie z Wielkopolski południowej i zachodniej. Ponad czterdziestu szefów i reprezentantów powiatowych systemów pomocy społecznej i wsparcia rodziny spotkało się w sali sesyjnej Starostwa Powiatowego w Gostyniu. Konwentowi przewodniczył dyrektor PCPR w Gostyniu. Gościem specjalnym był przedstawiciel władz Powiatu Gostyńskiego Wicestarosta Gostyński Janusz Sikora, który otworzył spotkanie.

Wicestarosta w wystąpieniu otwierającym zwrócił uwagę na trudności w funkcjonowaniu pomocy społecznej i pieczy zastępczej, w szczególności w obszarach: prawa, finansów, w tym problemów płacowych, czy w pieczy zastępczej. Wskazywał też na wprowadzane nowe rozwiązania systemowe: centra usług społecznych, centra usług wspólnych czy centra obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych. W dyskusji, którą rozpoczął wicestarosta J. Sikora, zdecydowanie przeważały głosy, że sprawdzają się tylko centra obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych. Pozostałe formy, jak podkreślali praktycy, zamiast usprawnić funkcjonowanie systemu i przynieść oszczędności, wprowadziły wiele utrudnień, a oszczędności okazały się pozorne. Potwierdzali to przedstawiciele tych powiatów, w których zostały one już wprowadzone.

Uczestnicy konwentu podzielili się na zespoły robocze i dalej pracowali już zajmując się trzema obszarami: zarządzaniem i koordynacją powiatowych systemów wsparcia rodziny i pomocy społecznej, pieczą zastępczą oraz wsparciem dla osób z niepełnosprawnością.

W obszarze zarządzania i koordynacji powiatowymi systemami wsparcia rodziny i pomocy społecznej zwracano uwagę na wiele zjawisk:

- narastające problemy z zapewnieniem miejsc w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej; jako źródła tej sytuacji wskazywano obserwowany od kilku lat kryzys rodzinnej pieczy zastępczej i systemową likwidację placówek opiekuńczo-wychowawczych lub zmniejszanie miejsc w tych placówkach; wskazywano na brak współpracy ustawodawcy i rządu z praktykami, którzy od kilku lat sygnalizują problem i wskazują konkretne działania, które mogłoby widoczny kryzys pieczy zastępczej zatrzymać;
- negatywnie oceniono przygotowane narzędzie badawcze służącego weryfikacji procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach, które, mimo nakładu środków finansowych i pracy wielu specjalistów już na etapie przygotowywania zawierało podstawowe błędy merytoryczne i zupełnie nie zafunkcjonowało w praktyce;
- brak procedur odbioru dzieci w sytuacjach kryzysowych, wymagających interwencji, co skutkuje nawet skłóceniem na poziomie niektórych powiatów resortów, które winny współdziałać dla dobra dziecka, a zamiast tego całą swoją aktywność ukierunkowują na spychanie na system pomocy społecznej i wsparcia rodziny rozwiązywania indywidualnych sytuacji interwencyjnych, mimo że przepisy kodeksu postępowania cywilnego wskazują na realizatorów konkretnych działań;
- narastającą gwałtownie liczbę osób z zaburzeniami psychicznymi, co zaczyna przekraczać aktualne możliwości systemu pomocy społecznej;
- trudną współpracę powiatowych centrów pomocy rodzinie z sądami rodzinnymi: wskazywano na trudności dotyczące uzyskania w sądach rodzinnych alimentów dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz na brak uprawnień strony postępowania procesowego dla dyrektorów PCPR-ów w sprawach rodzinnych; wskazano też na pułapki finansowe i prawne, które rodzic może ustanowienie kuratora procesowego dla osoby nieobecnej; jednocześnie wskazano dobre

rozwiązania w tym zakresie;

- część obrad poświęcono trudnej sytuacji finansowej powiatowych systemów pomocy społecznej i wsparcia rodziny, wynikające z coraz niższych dochodów i subwencji dla powiatów oraz konieczności inwestowania w szpitale, drogi i utrzymanie systemu szkolnictwa; w efekcie zawody pomocy społecznej znacząco pauperyzują się, co powoduje odchodzenie dobrych specjalistów z systemu i brak nowych chętnych do pracy.

Zespół pracujący w obszarze pieczy zastępczej omówił:

- trudności we współpracy z sędziami rodzinnymi, dla których specjaliści pracujący z rodzinami i z dziećmi nie są źródłem wiedzy o konkretnej rodzinie i jej problemie, a tylko wykonawcą postanowień;
- niewystarczającą współpracę ośrodków pomocy społecznej z powiatowymi centrami pomocy rodzinie, która przejawia się brakiem realizacji przez gminy działań wspierających rodziny, wskazanych dla gmin w ustawie o wspieraniu rodziny; trudnościami w przepływie informacji z ops-ów; niepodejmowaniem przez część ops-ów działań na rzecz rodzin i dzieci, tłumaczonym koniecznością niegenerowania wydatków;
- trudności w pozyskiwaniu nowych kandydatów na rodziców zastępczych;
- zasady urlopowań dla rodziców zastępczych i dla dzieci do rodzin biologicznych;
- trudności i dobre praktyki w budowaniu kontaktów rodzin zastępczych z rodzicami biologicznymi;
- sytuacje problemowe w dysponowaniu pieniędzmi dziecka przez rodziców zastępczych;
- konieczność rozwijania superwizji dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i innych specjalistów pracujących w obszarze wsparcia rodziny, w szczególności dla rodziców zastępczych;

Specjaliści pracujący w tym obszarze szczególną uwagę zwrócili na pogłębiający się kryzys rodzinnej pieczy zastępczej, którego symptomami są: brak chętnych na bycie rodzicami zastępczymi, wyraźny spadek kompetencji u nowych rodziców zastępczych z jednoczesnym artykułowanym przekonaniem, że „my wiemy lepiej” przez coraz większą grupę rodziców zastępczych, wypalenie zawodowe u długoletnich rodziców zastępczych, obniżający się poziom współpracy rodzin zastępczych z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej i innymi specjalistami systemu wsparcia rodziny.

Zespół roboczy, pracujący nad zagadnieniami wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, skupił się głównie na pozwalającym na załatwianie wniosków on-line Systemie Obsługi Wsparcia SOW finansowanego ze środków PFRON. Wskazano na niedopracowanie systemu, liczne błędy wyskakujące na etapie korzystania z narzędzia, brak dostępnego na bieżąco wsparcia przy wdrażaniu narzędzia i przede wszystkim na to, że jest to system nieprzyjazny dla osób z niepełnosprawnością, co w codziennych kontaktach z PCPR-ami podkreślają sami zainteresowani.

W każdym z zespołów roboczych wymieniano się też dobrymi praktykami i doświadczeniami.

Podsumowując konwent podkreślono potrzebę kolejnych spotkań tego typu. Są one szczególnie ważne, gdyż w wielu sprawach czy problemach specjaliści pracujący w powiatowych systemach pomocy społecznej i wsparcia rodziny są pozostawieni sami sobie.